

Archeon resultaten broedvogeltellingen 2025

Inhoud	BLZ.
1. Inleiding	2
2. Methode en werkwijze	3
3. Resultaten	4
4. Conclusies aanbevelingen	5
5. Van de auteur	7

Inleiding

Op verzoek van het Archeon heeft Liesbeth Bosch de vogels in het park geteld. Zij heeft dit in 2025 voor het eerst gedaan. Al vele jaren worden vogels door leden van het IVN Alphen geteld. Met de telling van 2025 worden nu het aantal en soorten vogels vastgelegd. Het is de bedoeling dat deze telling ieder jaar wordt herhaald.

In het kader van "Het Natuurbeleid, Flora en fauna Museumpark Archeon" is het van belang dat de flora en fauna worden gemonitord. Met het monitoren van planten, vogels, bijen, egels etc. houden we zicht op een juist groenbeheer van het park en krijgen we inzicht in wat nodig is om de biodiversiteit in het park te vergroten en op peil te houden.

Methode en werkwijze

De tellingen gebeuren volgens de richtlijnen van het SOVON. Het SOVON voorziet de maatschappij van aantallen, verspreiding en ecologie van vogelpopulaties in Nederland. Wat geteld wordt zijn niet de nesten maar de territoria die door vogels aangegeven worden door hun gedrag: bijvoorbeeld door op een bepaalde plek te zingen, door een bewoond nest, door nestbouw, door voedsel, transport etc. Ook de aanwezigheid van een paartje telt mee. Ik voer de waarnemingen (soort vogel én gedrag) ter plekke in de app van het SOVON.

Voor een broedvogeltelling wordt een gebied meerdere keren bezocht.

Ik heb het Archeon 10 keer bezocht, 8 keer 's morgens vroeg, rond zonsopkomst, en twee keer 's avonds. De eerste keer was 21 februari en de laatste keer 9 juni.

Tussen 2 tellingen ligt ongeveer 10 dagen. Tellen kan alleen bij redelijke/goede weersomstandigheden.

Bij de tellingen wordt ook gekeken naar zogenaamde datumgrenzen: voor elke soort tellen alleen de waarnemingen mee binnen de datumgrenzen van die soort. Bij bijvoorbeeld de boomkruiper tellen alleen waarnemingen mee die gedaan zijn tussen 25 januari en 5 juni. Op de website van het Sovon zijn richtlijnen voor het tellen te vinden.

De nacht telling in februari was om te kijken of er uilen zaten (helaas niet) en de avond telling in mei was voor de gierzwaluwen. Er broedt in ieder geval één (maar ik vermoed meer) paar gierzwaluwen in het Archeon, in het Romeinse gedeelte onder de daken van de herberg en het badhuis.

Als alle tellingen gedaan zijn worden de waarnemingen automatisch geclusterd en dat leverde voor de boomkruiper onderstaand plaatje op. Op 4 verschillende dagen heb ik hem in die buurt gezien/gehoord. Dat levert dus één territorium op.

Resultaten

Territorium boomkruiper

Territoria van enkele soorten:

In de volgende tabel heb ik het aantal territoria van alle **waargenomen soorten** weergegeven.:

Soort vogel	aantal territoria 2025
boomkruiper	1
Ekster	1
Fitis	2
Gierzwaluw	>=1
Groenling	1
Grote bonte specht	1
Heggenmus	5
Holenduif	1
Houtduif	7
Kauw	6
Koolmees	7
Meerkoet	2
Merel	6
Nijlgans	1
Pimpelmees	2
Roodborst	2
Staartmees	1
Tjiftjaf	7
Turkse tortel	5
Vink	3
Waterhoen	3
Wilde eend	2
Winterkoning	13
Zanglijster	3
Zwartkop	6

Op het tweede kaartje zie je markeringen van veel territoria van de kleinere zangvogels. Deze vogels zijn vooral in de dichtere begroeiing te vinden.

Deze vogels broeden vooral laag bij de grond zoals de tjiftjaffen. In de hogere bomen zitten vooral duiven en eksters.

In de bebouwing, bij het Romeinse deel broeden de kauftjes en minstens één gierzwaluw.

Opvallend vond ik de afwezigheid van huismussen en spreeuwen.

Meerdere archeotolken hebben ook de ijsvogel waargenomen bij het meertje van de Middeleeuwen. Wellicht foerageert deze alleen op het park en heeft zijn nest ergens anders.

Doel van de broedvogeltellingen is het vaststellen van de aantalsontwikkeling van de soorten vogels. Daarvoor moet je de tellingen jaarlijks (of om het jaar) op dezelfde manier herhalen. Volgend jaar wil ik de telling dan ook graag herhalen.

Met de telling van 2025 is duidelijk dat een aantal soorten vogels in het park broeden. Met het "Natuurbeleid Flora en fauna museumpark Archeon" zijn we op de goede weg, maar het kan natuurlijk altijd beter.

Het is jammer dat uilen in het park ontbreken. We hebben veel last van muizen die gangen graven in de tuinen en akkers. Op de zolder van de stal staat een niet gebruikte uilenkast die door het IVN Alphen in het verleden is geschonken. Het zou mooi zijn als de uilenkast wordt geplaatst om uilen nestgelegenheid te bieden. Uilen eten 2 tot 8 muizen per dag.

Het is duidelijk dat voor de mussen en spreeuwen meer aandacht nodig is om deze soorten meer kans te geven in het park.

De huismussen hebben lage dichte begroeiing nodig of broeden in holtes. Deze plekken zijn weinig op het park aanwezig en zo ja dan worden ze verstoord (bijvoorbeeld het groen achter de friettent). Buiten het park langs de waterkant bevindt zich een dichte, lage begroeiing die niet verstoord wordt. Hier hebben huismussen volop kans in kolonies te nestelen.

De spreeuwen kunnen we helpen met het plaatsen van spreeuwenpotten (zie afbeeldingen). Deze potten werden vanaf de late middeleeuwen gebruikt door de minderbedeelden. Een aardewerken pot werd aan de gevel gehangen met aan de zijkant een opening. Voor de jongen konden uitvliegen, werden deze uit de pot gehaald voor spreeuensoep of pastei. Met een stokje voor de ingang werd er "een stokje voor gestoken" om te voorkomen dat de spreeuwen konden wegvliegen. Met de potten kunnen we nu de spreeuwen helpen aan nestgelegenheid.

over de auteur

Ik ben 73 jaar, gepensioneerd sinds 10 jaar na 40 jaar wiskunde (beetje natuurkunde) les te hebben gegeven aan vooral bovenbouw vwo en havo. De laatste 30 jaar aan het Scala College in Alphen. Daarnaast ben ik altijd geïnteresseerd geweest in natuur, aanvankelijk vooral vogels en planten. Maar daar trok ik alleen in de vakanties tijd voor uit. De laatste 20 jaar kijk en luister ik veel naar vogels, steeds meer eigenlijk.

In 2015 ben ik de opleiding tot natuurgids bij het IVN gaan volgen. Dat was breed en stimuleerde me om meer tijd in allerlei onderwerpen te stoppen. Naast planten/bomen ook paddenstoelen en korstmossen. Ik verzorg, vaak samen met andere, excursies bij het IVN en dan vooral een korstmos en paddenstoelenexcursie.

Ik ben 8 jaar geleden begonnen met BMP tellingen, tellingen voor het Broedvogel Monitoring Project van het Sovon (Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland). Die stichting coördineert de tellingen en doet er verder onderzoek mee.

Naast het Archeon doe ik dat op 2 andere plekken in Alphen. Ook doe ik een MUS telling (Meetnet Urbane Soorten) in mijn eigen postcodegebied en een kolonie vogeltelling bij een oeverwaluwand.

Liesbeth Bos

